

Torimyymtipisteiden hinta- ja punnitusselvitys
7/2018

Torimyyntipisteiden hintavertailu ja punnitusselvitys

Torikauppaa käydään Suomessa edelleen vanhan perinteen mukaan pääasiassa tilavuusmitoissa. Tämä perinne pitää pintansa, vaikka tilavuusmitat ovat kuluttajan kannalta epätasaisempi mittauskäytäntö kuin painon mukaan hinnoittelu. Tämä käy ilmi myös Kuluttajaliiton selvityksestä: mansikka-, herne- ja perunalitran paino vaihtelee huomattavasti torista ja kauppiasta riippuen. Herneitä ja mansikoita sai enimmillään yhdeltä kauppiaalta puolitoistakertaisesti verrattuna toiseen kauppiaseen, vaikka molemmat myytiin ”litrana”. Myös kilohintoihin muodostuu näin ollen huomattavia eroja. Vaikka litrahinta näyttäisi samalta, kilohinnoissa erot ovat useita euroja.



Kuva 1 Kuluttajaliitto vertaili perunoiden, mansikoiden ja herneiden hintoja ja painoja pääkaupunkiseudulla.

Vertailimme mansikka- ja hernelitran sekä pienen perunakapan hintoja yhdeksällä pääkaupunkiseudun torilla ja torimyyntipisteellä. Mansikoiden ja herneiden litrahinnat vaihtelivat 1-2 euroa. Perunoiden kappahinnoissa oli enimmillään kuusi euroa vaihtelua torikojujen välillä.

Kyselimme mielipidettä asiaan myös jäseniltämme. Kuluttajaliiton jäsenkyselyn mukaan 46 % ostaisi torituotteensa mieluiten grammoina ja kiloina. 18 %:lle litrat ja kapat ovat mieluisempi vaihtoehto. 36 %:lle vastaajista mittayksiköllä ei ole väliä.

Torikauppaa koskevat mittauskäytännöt ja lainsäädäntö

Voimassa oleva mittauslaki (707/2011) edellyttää, että kiinteät aineet ja pakatut tuotteet tulee myydä painon mukaan mitattuna, kun taas nestemäiset tuotteet voi myydä myös tilavuuden mukaan mitattuna. Suomessa **torikauppa muodostaa tähän kuitenkin poikkeuksen**. Mittauslain 17. pykälän mukaan **torikaupassa voidaan myydä kiinteitä, tuotantoketjun alkupäässä olevia tuotteita kuten juureksia ja marjoja, myös tilavuuden perusteella**.

Tällöinkin tuotteen määrän mittaukseen on käytettävä vain sellaisia astioita, jotka täyttävät mittauslaitelain vaatimukset. Esimerkiksi marjojen myynnissä käytetyt rasiat eivät ole mittauslaitelain mukaisia mittoja, jos niistä puuttuvat vaatimustenmukaisuudesta kertovat merkinnät. Jos marjoja pakataan rasioihin ennen myyntiä, niiden määrä on pakattaessa mitattava laillisella mitalla, esimerkiksi lieriömitalla. Rasioista on myös ilmentävä niiden tilavuus.

Tilavuusmittojen käytöllä on torikaupassa pitkä perinne. Käytäntö juontaa ajoilta, jolloin muita mittaustapoja kuten vaakoja ei ollut käytössä. Perinteisten mittojen käyttö toreilla on pitänyt pintansa, vaikka nämä ovat paljon epätarkempia kuin tuotteen hinnoittelu painon mukaan.

Jäsenkyselyssä suosittiin painomittoja

Kysyimme Kuluttajaliiton jäseniltä, missä mittayksikössä he mieluiten ostavat torituotteensa. Kysely lähetettiin jäsenille sähköpostitse ja kyselyyn vastasi 151 henkilöä. Kysymys oli muotoiltu ”Kun asioit torilla, ostatko mieluiten torituotteesi hinnoiteltuna:” ja vastausvaihtoehdot olivat a) litroina/kappoina b) grammoina/kilogrammoina ja c) ei väliä kumpi tapa. Vastauksen jakautuivat seuraavasti:

Vastausvaihtoehto	Vastauksia	Osuus vastauksista
Litroina/kappoina	27	18 %
Grammoina/kilogrammoina	70	46 %
Ei väliä kumpi tapa	54	36 %

46 % vastaajista siis haluaisi ostaa torituotteensa mieluummin painon mukaan mitattuna. 18 prosentille perinteiset mitat olivat yhä tärkeitä. 36 prosentille mittayksiköllä ei ole väliä.

Selvityksen toteutus

Selvitykseen valittiin seuraavat tuotteet:

Kotimainen mansikka	1 litra
Kotimainen herne	1 litra
Kotimainen peruna	pieni kappa (= 2 litraa)

Selvityksessä käytiin seuraavilla pääkaupunkiseudun toreilla:

Helsinki:	Espoo:
Kauppatori	Tapiola (Ainoa-keskuksen M-taso)
Hakaniemen tori	Vantaa:
Töölön tori	Myyrmäen Paalutori
Ylä-Malmin tori	Tikkurilan tori
Tallinnanaukion tori (Itäkeskus)	
Rautatieasema (sisäpiha)	

Jokaiselta torilta ostettiin edullisin kotimainen saatavilla oleva vaihtoehto kutakin kolmea tuotetta. Joissakin tapauksissa nämä löytyivät samalta myyjältä, toisissa tapauksissa ostettiin useammalta eri myyjältä. Yhteensä tuotteet ostettiin 13 eri kojusta. Rautatieaseman myyntipisteestä ei saatu ostopäivänä perunaa, muutoin kaikilta toreilta saatiin kaikkia kolmea tuotetta. Tuotteet ostettiin 2.-3.7.2018 ja punnittiin Kuluttajaliiton toimistolla kahden tunnin sisällä ostohetkestä mittauslaitelain vaatimukset täyttävällä vaa’alla.

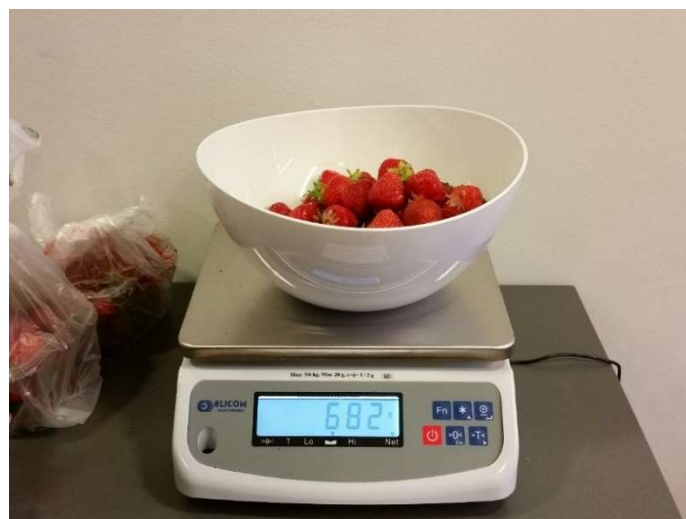
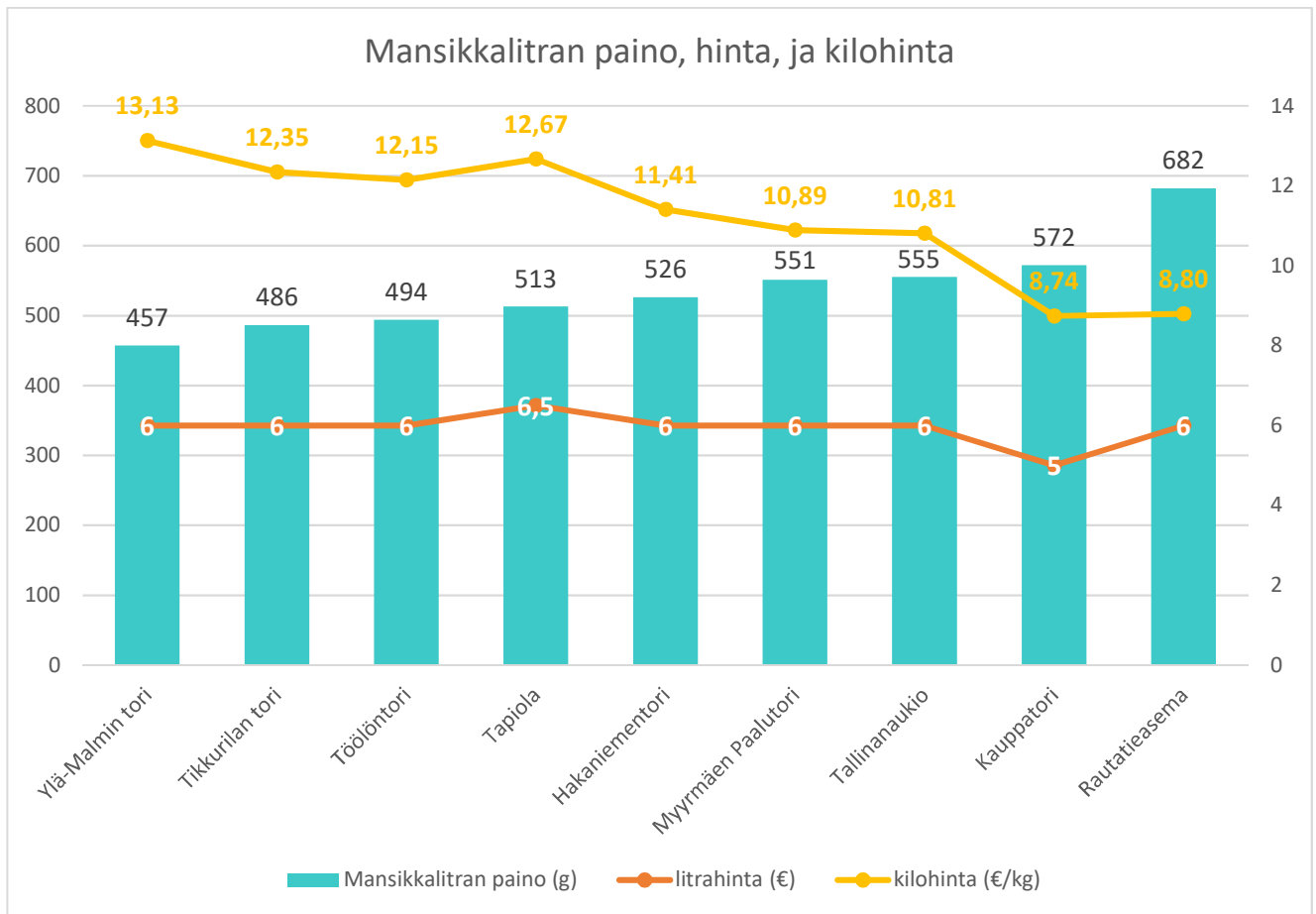
Selvityksen tulokset

Mansikat

Mansikoiden litrahinnat vaihtelivat 5-6,5 euron välillä. Halvimmat mansikat (5€/l) löytyivät Kauppatorilta ja kalleimmat (6,5€/l) Tapiolasta Ainoa-keskuksesta.

Mansikkaliträn paino vaihteli 457 ja 682 gramman välillä. Vähiten mansikoita sai Ylä-Malmin torilta ja eniten Rautatieasemalta. "Suurimmassa litrassa" mansikoita oli siis 225 grammaa enemmän eli puolitoistakertaisesti "pienimpään litraan" verrattuna.

Vaikka litrahinnoissa nämä mansikkaerät maksoivat saman verran (6€), oli kilohinnoissa yli neljän euron ero: Ylä-malmintori 13,13€/kg ja Rautatieasema 8,80€/kg.



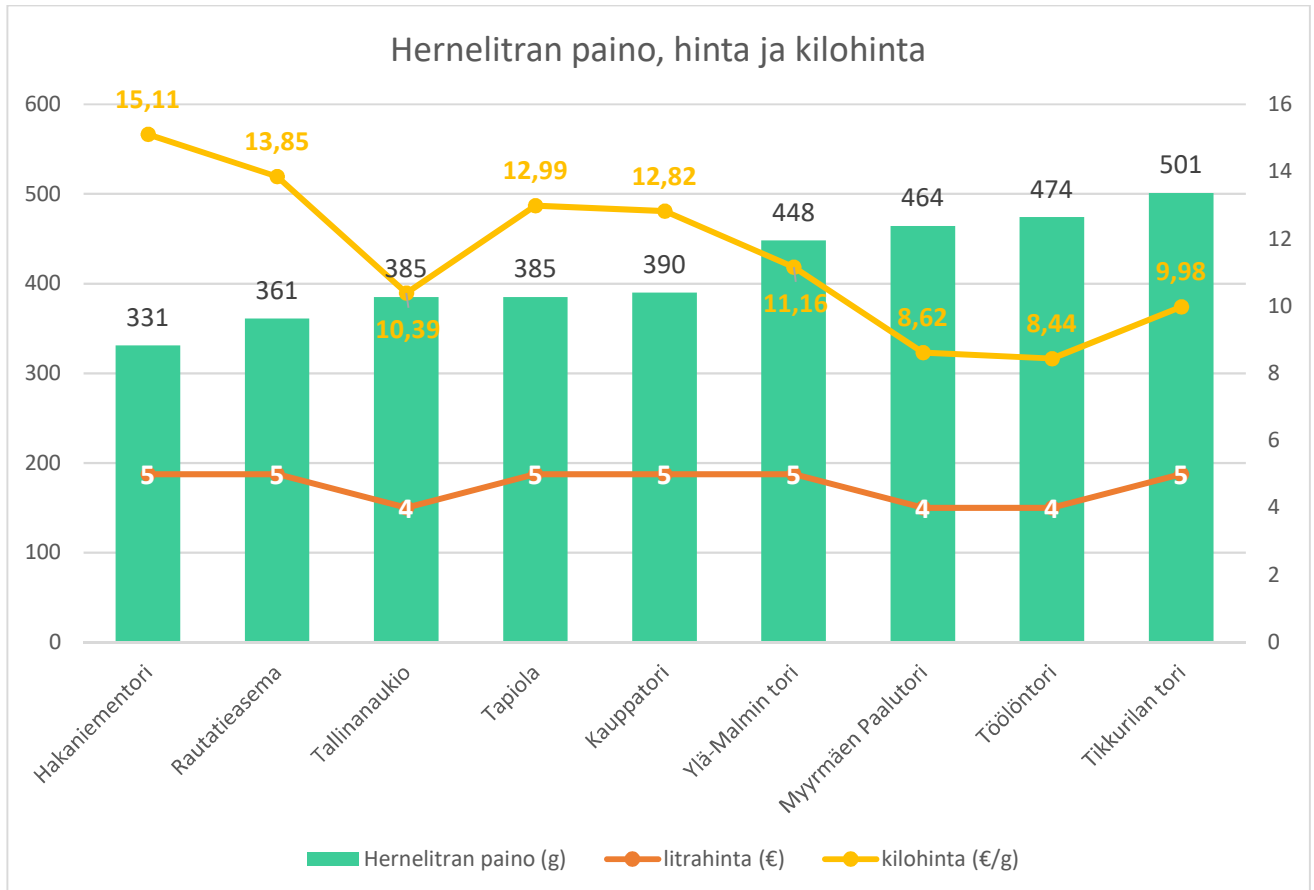
Kuva 2 Painavimman mansikkaliträn sai Rautatietorilta. Se painoi 682 grammaa.

Herneet

Herneelitrat maksoivat vertailun myyntipisteissä neljä tai viisi euroa. Neljällä eurolla herneitä sai Töölöntorilta, Itäkeskuksen Tallinnanaukiolta ja Myyrmäen Paalutorilta, loput maksoivat viisi euroa litralta.

Myös hernelitran paino vaihteli suuresti. Eniten herneitä sai Tikkurilan torilta (501g) ja vähiten Hakaniementorilta (331g). Ero oli siis 170 grammaa eli puolitoistakertainen keveimpään verrattuna.

Vaikka molemmat hernelitrat maksoivat viisi euroa, kilohinnaksi Tikkurilan herneille muodostui 9,98 €/kg ja Hakaniementorin herneille 15,11€/kg. Eroa kilohinnassa oli siis 5,13€. Halvin kilohinta oli Töölöntorin herneillä: 8,44€/kg.



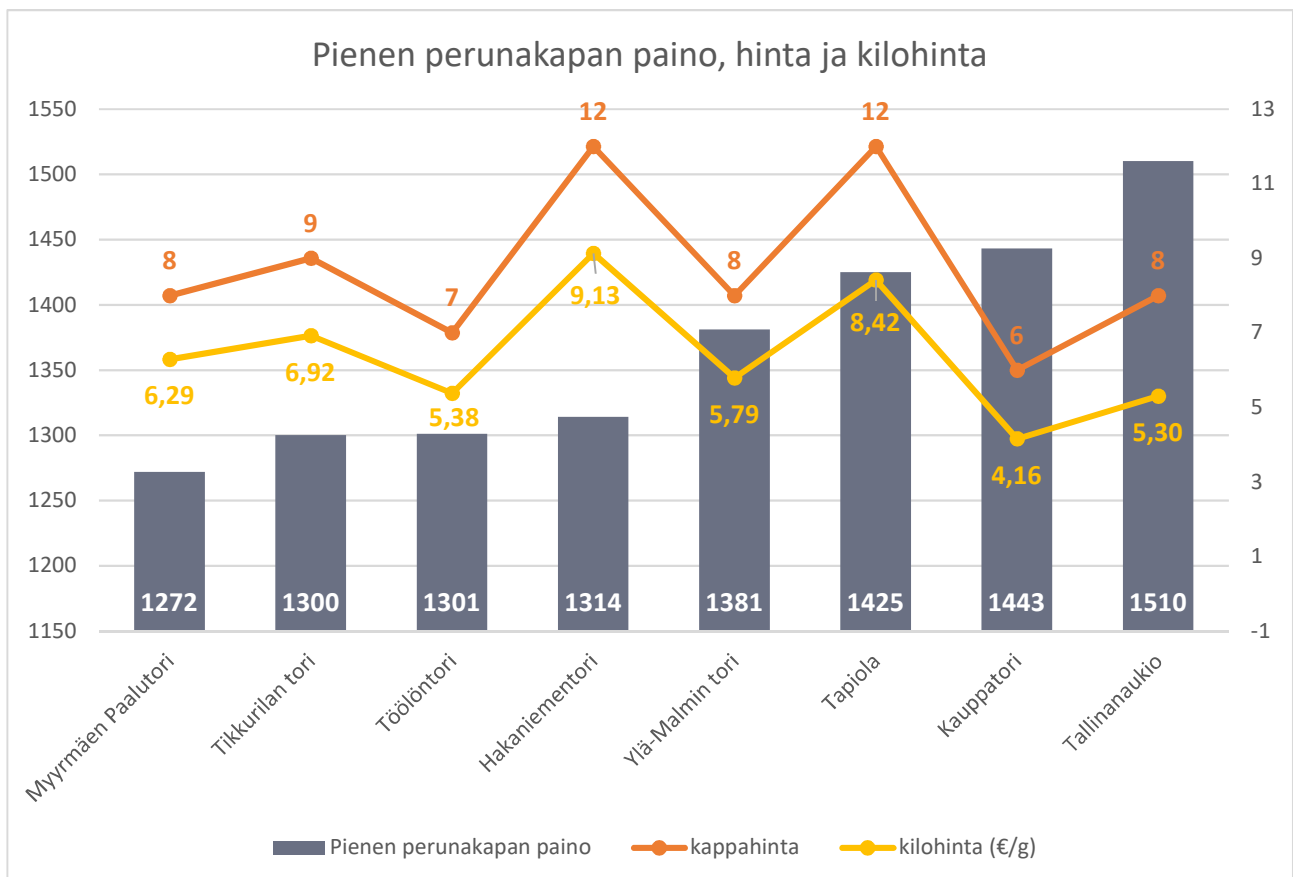
Kuva 3 Vähiten herneitä sai Hakaniemessä: litra painoi 331 grammaa.

Perunat

Perunoiden kappahinnoissa oli suurimmat erot. Siinä missä Kauppatorilta pienen kappan sai kuudella eurolla, Hakaniementorilla ja Tapiolassa pienestä perunakapasta sai pulittaa 12 euroa. Mikäli kappaa ei ollut saatavilla perunat ostettiin litroina (2 l).

Painossa mitattuna eniten perunoita pienellä kappalla sai Itäkeskuksen Tallinnanaukiolta (1510g) ja vähiten Myyrmäen Paalutorilta (1272g). Ero painavimman ja keveimmän välillä oli 238 grammaa. Suhteellisesti perunakappan paino vaihteli siis vähiten, mutta painavin oli silti 19% painavampi kuin kevyin.

Koska perunoiden kappahinnat vaihtelivat niin paljon, myös kilohintojen vaihtelut olivat suuria. Halvin kilohinta oli Kauppatorilla: 4,16€/kg ja kallein Hakaniementorilla: 9,13€/kg. Saman kappahinnan perunoilla kilohintaerot olivat kuitenkin pienempiä.



Kuluttajaliiton suositukset

Kuluttajaliiton selvityksestä ilmenee, että litrahintoja tarkkailemalla on huomattavan vaikeaa saada todellista kuvaa siitä, paljonko tuotetta kuluttaja saa vastineeksi euroilleen torien eri myyntipisteistä. Litrojen ja kappojen koot vaihtelevat suuresti ja torituotteiden kilohinnat vaihtelevat tämän vuoksi useita euroja, vaikka nimellinen litrahinta hintalapussa olisi sama.

Kuluttajaliitto on jo aiemmin esittänyt, että kuluttajalla tulisi olla oikeus maksaa torikaupassa halutessaan myös painon mukaan. Kilomitta olisi asiakkaalle luotettavin ja edullisin myyntitapa. Tällaista vaihtoehtoa ei kuitenkaan lainsäädännössä toistaiseksi ole vaadittu. Monet kauppiaat haluavat kunnioittaa vuosisataisia perinteitä ja osa kuluttajistakin sitä edelleen toivoo. Kuluttajaliiton kyselyssä suurempi osa vastaajista toivoi kuitenkin torille painomittoja kuin tilavuusmittoja. Kuluttajaliitto kannustaakin kauppiaita tarjoamaan punnitusvaihtoehtoa tilavuusmittojen rinnalle, jotta läpinäkyvyys ja vertailtavuus olisi muiden kauppapaikkojen tasolla.

Liite 1: Kaikki hinnat ja painot taulukossa.

Liite 1.

	Kauppatori	Hakaniemen- tori	Töölöntori	Ylä-Malmin tori	Itäkeskus Tallinanaukio	Rautatientori	Tapiola (Ainoa- keskuksen aukio)	Myyrmäen Paalutori	Tikkurilan tori	Keskiarvo	Painavin/ kallein	Kevyin/ halvin	Vaihteluväli
Mansikka litrahinta	5 €	6 €	6 €	6 €	6 €	6 €	6,50 €	6 €	6 €	5,9 €	6,50 €	5 €	1,50 €
Mansikkaliträn paino	572 g	526 g	494 g	457 g	555 g	682 g	513 g	551 g	486 g	537 g	682 g	457 g	225 g
Mansikka kilohinta (€/g)	8,74	11,41	12,15	13,13	10,81	8,80	12,67	10,89	12,35	11,22	13,13	8,74	4,39
Herne litrahinta	5 €	5 €	4 €	5 €	4 €	5 €	5 €	4 €	5 €	4,7 €	5 €	4 €	1 €
Herneliträn paino	390 g	331 g	474 g	448 g	385 g	361 g	385 g	464 g	501 g	415 g	501 g	331 g	170 g
Herne kilohinta (€/g)	12,82	15,11	8,44	11,16	10,39	13,85	12,99	8,62	9,98	11,48	15,11	8,44	6,67
Peruna pienen kapan hinta	6 €	12 €	7 €	8 €	8 €	x	12 €	8 €	9€ (4€/l)	8,7 €	12 €	6 €	6 €
Peruna pienen kapan paino	1443 g	1314 g	1301 g	1381 g	1510 g	x	1425 g	1272 g	1300 g	1368 g	1510 g	1272 g	238 g
Peruna kilohinta (€/g)	4,16	9,13	5,38	5,79	5,30		8,42	6,29	6,92	6,42	9,13	4,16	4,97

kevyin painavin halvin kilohinta kallein kilohinta